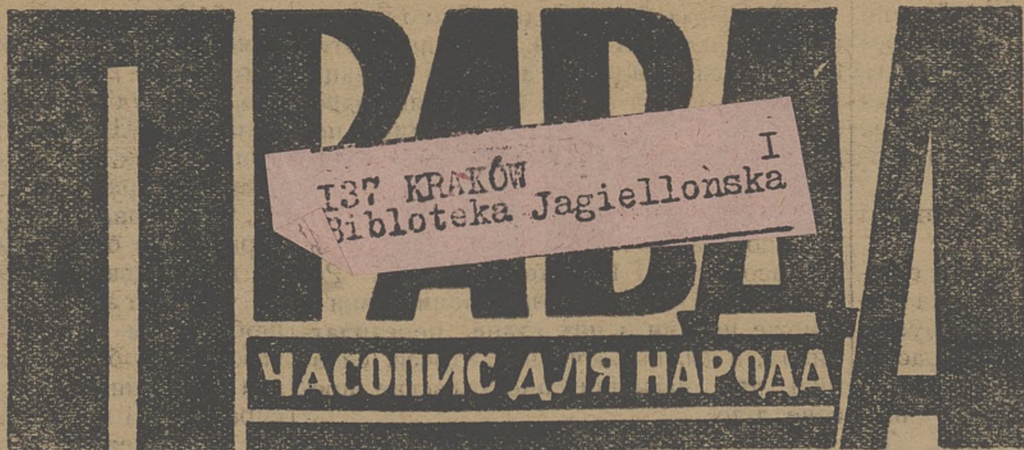
Ч. 51. Należytość pocztową zapłacono ryczałtem. Львів, 23. грудня 1928. Почтову належитість заплачено гуртом. Рік. II.



Виходить що тижня

Адреса Редакції і Адм.
„ПРАВДА"
Львів, вул. Кльоновича ч. 8. II. пов.

Телефон 4—48.

Поодиноке число коштує 20 сотиків

ПЕРЕДПЛАТА

В КРАЮ:
Річно 10 зол. Півріччно 5 зол. Чвертьрічно 2 з. 50 сот. Місячно 1 зол

ЗА КОРДОНОМ:
Річно 2 амер. доляри або їх рівновартість

Питання до наших передплатників і читачів

Редакція „Правди" звертається з рядом низше поміщених питань до всіх своїх передплатників, читачів та прихильників. Ставлячи ті питання, Редакція хоче одержати від усіх щиру відповідь: про що, по їх думці, має головно писати „Правда", щоби як найбільше подобалася всім. Редакція, щоби зєднати „Правді" ще більшу прихильність, постарається узглянднити по змозі всі бажання та ради наших читачів.

Просимо відповісти в листі на отсі питання:

1. Як довго читаєте нашу ґазету?
2. Що Вам у нашій ґазеті не подобається? — (Напишіть котрі статті, або хоч про що вони писали).
3. Що Вам найбільше долягає і що Вам цікаво булоб знати, то є, що Ви хотілиби, щоби ґазета пояснювала?
4. Які ще ґазети читаєте і де? (В дома, у знайомих, чи в читальні?)
5. Котрі ґазети передплачуєте?
6. Котра ґазета найліпше Вам подобається і чому?
7. Котрі ґазети приходять до Вашої місцевости та в якій кількости?
8. Котру ґазету найбільше в Вашій місцевости читають і чому?

Як не можете, або не хочете відповісти на котре з тих питань, то просимо його опустити, а відповісти на инші.

Відповідь у листі просимо прислати на отсю адресу:

Редакція „ПРАВДИ",
Лавів, вул. Кльоновича 8, II. п.

*

Пригадка: Дорогі Братя та Сестри! Не забувайте, що в культурних народів всякі того родя питання находять відповідь. Бо невідповісти на письмо таксамо нечемно, як не відповісти на добре слово поздоровлення.

Редакція „Правди".

Вісти з Люґано

Перше грудневе засідання Ради Ліґи Націй у Люгано, в пол. Швайцарії відкрив короткою промовою міністер Бріян. Висказав радість, що міністри Чемберлен, Штреземан та Тітулеску, які майже рівночасно були хорі, вже вернули до здоровля, та що можуть брати участь у нарадах. — Дня 13. грудня велися розмови між міністрами закордонних справ. Обговорювано справу евакуації Надренії. Є вістка, що зґодилися на домагання Німеччини. Справу Надренії оконечно мають порішити не в Люгано, а пізнійше. Залежить тут много від висліду конференції фінансових знатоків. — В справі загального розброєння Рада врадила, що ще треба дальше на тую тему радити. Отже виходить пуста балачка. — Ґенеральний секретаріят Ради проголосив письмо Літвінова який іменем большевицької делеґації до приготовної комісії конференції розброєння — (яка довжезна назва тої комісії!) — домагається негайного скликання її та жадає, щоби за основу принято пропорціональне приміром 50 процентове розброєння. Беручи під увагу грізне внутрішне положення в совітах, можна повірити, що тим разом большевицькі голоси за розброєнням та за миром — щирі. Та коли так, то тут проявляється цілковита безсильність кличів большевизму, який чейже голосить не мир, а війну всіх проти всім.

Вибух ґазів у Бориславі

Дня 16. грудня слідував у Бориславі грізний вибух земного газу, якого жертвою впало пару осіб. При вулиці Панській під домом Кришовського потріскали ґазові рури, а ґаз заповнив мешкання промисловця Юлія Лекера. Ранком Лекер засвітив електричне світло, та в тій хвилині слідував страшний вибух, який спричинив пожежу. Сила вибуху викинула з кімнати всю находячуся в ній родину Лекера. Сильно пораненого та попареного Лекера перевезено до шпиталя, де він помер. Його жінка Дора, та однорічна донька і 11-літний син віднесли тяжкі рани на цілім тілі. Вибух знищив весь дім, в якому завалилися дві стіни. В сусідних домах вилетіли з вікон усі шиби.

НЕЗНАНЕ АПОСТОЛЬСТВО

Про важність преси. Преса важна, бо по перше: друковане слово доходить всюди. По друге: читають його навіть ті, що не хотять слухати евангельського слова з уст священиків. По трете: вороги Христові завзято поширюють злі ґазети і книжки, тому треба їм протиділати).

А по четверте: і тому важна добра преса, що добрі й розуміючі Христові справи християни, по цілім світі й уже в части й у нас великою ревністю віддають для доброї преси свої сили — а Христові Намісники взивають і напоминають і грозять, — щоб ми, католики не занедбували вже довше доброї преси. **Ось Папа Пій IX. каже, що наші часи потребують далеко більше оборонців правди пером, як голосителів правди на проповідниці".** А вже грізно і застрашаючо гомонять тепер по світі пророчі слова Папи Пія X-го: „Н а д а р м о б у д у в а т и б у д е т е ц е р к в и — так він каже — н а д а р м о у с т р о ю в а т и м і с і ї, н а д а р м о б у д у в а т и ш к о л и; всі ваші благородні підприємства на мало здадуться, всі ваші зусилля пропадуть марно, як не потрафите створити вірної й совісної преси, котра булаби оружем до оборони й до наступу". Важкі слова. І горе народам, котрі занедбають, засплять добру католицьку пресу, не схотять її створити, її поширити й закріпити!

А щож нам робити, запитаєте.

Ви вже знаєте, Дорогі Читачі „Правди", що для лекшого сповнення того великого християнського й народнього обовязку — ще торік у Львові завязався **Комітет католицької преси** — і з цим Комітетом злучилися всі найбільші наші *Католицькі Орґанізації, Братства й Видавництва* — і всі вони, як торік, так і тепер просять і взивають усіх людий доброї волі й ясного розуму, щоб разом відбути

Місяць доброї преси.

Це місяць *січень*. В цілім році й у цілім нашім життю ми повинні памятати на *нове апостольство*, апостольство доброї преси, але найбільше ми повинні

сповняти діла цего нового апостольства в місяці *січні*.

А які то апостольські діла сповняти? — Є ріжні „пресові“ діла й вони нетрудні. Лиш трохи доброї волі, трохи охоти, трохи розуміння, а передовсім хоч трохи діяльної любови до Христа й любови до нашого народа. А ся любов покаже дальше, що робити.

Ось декотрі пресові апостольські діла:

1) *Пішли скоро передплату*, не спізнюйся на пів року, на рік, або на два й три, як то в наших людий буває. При такім спізнюванню, то найкрасша ґазета може пропасти, бо ані друкарня не чекає, ані почта, ані фабрика паперу, ані склад друкарської фарби. Те все муситься платити *на час, готівкою*.

А не можеш післати цілорічної передплати, то пішли піврічну; не можеш сам, то най вас зложиться двох, трох, пятьох, чи більше — і буде легко. 5-ох по 40 сотиків і вже є передплата на цілий рік на „Місіонар“; 5-ох по 50 сотиків, і є цілорічна передплата на „Наш Приятель“. 5-ох по 1-ному золотому і є піврічна передплата на наш часопис **„Правда“**. (Що тижня прийде до Вас нове число). Шістьох по золому і прийде **„Нова Зоря“** на цілий квартал. — Чи то так трудно? Хиба ні. А може зложитися і 10-ох, і тоді передплата буде ще лекша. Як їжа потрібна для тіла, так *слово правди* потрібне для душі. А то слово правди подає тобі й ближньому християнський католицький часопис.

2. Приєднуй нових передплатників, — хоч одного в цілім році. Порадь, попроси, дай прочитати одно-друге число. Поможи вислати передплату, напиши чек або переказ, надай на почту, позич тих кілька „шісток“ ближньому, щоби приходив до нього добрий часопис.

3. Зажадай від Редакцій показових примірників. Напиши картку й подай свою адресу, а кожда редакція пришле тобі *на показ* безплатні (дарові) числа. (Адреси добрих часописів подаємо низше).

4. Подай адреси до Редакцій. Адреси таких людий, на котрих є надія, що стануть передплатниками доброго часопису. І їм також вишлють Редакції безплатно показові примірники — і може неодин з них стане передплатником, а ти, подаючи нові адреси, сповниш тим поданням апостольське пресове діло.

5. В трафіках, на залізницях, в кооперативах і в усіх склепах, де продають ріжні ґазети, жадай католицького часопису: „Нова Зоря“, „Правда“. А як не буде, то не купуй ніякого. І коли так кілька разів неодні зажадають, тоді ті склепи будуть мати в себе також і католицькі добрі часописи. А як ніхто католицьких часописів не жадає, за ними не питає, тоді склеп тримає і продає *жидівські* часописи, хоч ті часописи друковані християнською мовою. І так ті склепи причиняються до поширення брехні й зарази в душах. А зажадати католицького часопису, чи то так тяжко? А причинившися таким способом до поширення доброї преси, й знова сповнимо апостольське діло.

6. Молися часто за добру пресу. „Ісусе, Спасителю світа, допожи, щоби в нас поширилася добра преса“. Молися так кождого дня *в місяці доброї преси*, в січні а часто памятай у молитві через цілий рік. Добра преса то твердиня. Вона боронить Царство Христове й безсмертні душі. Горе нам, як такої твердині не будемо мати.

7. Зложи якусь жертву, хочби й малу на пресу, чи на християнське католицьке Видавництво. Кожда жертва, то будівельний камінь для твердині духа. Памятай також на пресу, чи при записах, тестаментах. Гарно записати на церков, на дзвони, на захоронку, чи на иншу добру ціль; — але ще гарнійше в очах Божих зробити запис на католицький часопис.

8. **Читай за добру пресу**,*) щоб ти сам лучше зрозумів, як вона важна й щоби ти другим міг пояснити, яка то велика, свята Божа й народна справа — і щоби також лучше знати, що ти можеш і повинен зробити для доброї преси.

9. В місяці січні купи хоч одну добру книжку. Кажи собі від католицьких Видавництв прислати катальоґи (цінники). Всі Видавництва висилають такі цінники *даром*. (Наші християнські Видавництва подаю тобі низше).

10. Як у нас повстане *„Пресовий Союз“* — (так, як уже є „Марійський Союз“) — так тоді *стань членом „Пресового Союза“*. Так роблять добрі й розумні християни. (Дальше буде.)

*) За пресу вийшли такі книжки: *„Модерна преса“* (40 с.), *„Преса“* (3 зол.), *„Нове апостольство“* (20 с.), *„Місяць доброї преси“* (20 с.) Можна замовляти в усіх Видавництвах.

Хочете гідно обійти „Місяць Доброї Преси“, так приєднайте бодай кількох нових постійних передплатників „Правді“, одинокому в Галичині щиро українському, католицькому тижневникови.

АНТІН ЛОТОЦЬКИЙ. 38

Гетьман Богданко

— Поховати, — сказала вже спокійніше — я повезу його в наші добра, поховаю в родинній гробниці.

— І я так думаю, що так треба — сказав князь Михайло...

Тут надійшли Сокольський і Шах...

— Ми прийшли, щоб спитати, як буде з похороном? Моя думка така, що князеві Богданкові належиться лицарський похорон і могила на Січі — каже Сокольський.

Тут вмішався князь Кирик і каже шорстко:

— Ні, не на Січі йому місце. Він князь Ружинський і лежатиме в своїх добрах, у гробниці родинній.

На те відповів Сокольський спокійно:

— Це тільки моя думка. Ви його родина й зробите, як ваша воля.

Тут Шах:

— Це була воля й покійного князя. Він нераз говорив мені: „Якби я коли згинув, то прохаю тебе, щоб ти відвіз мене в мої родимі добра й там поховав мене в родинній гробниці біля батька та неньки.

— А як так, — каже Сокольський — то нема що й спорити. Воля покійного свята і для родини й для запоріжців.

— Ще одно бажання говорив мені нераз і не двічи княз Богданко. „Перший мій прихід на Січ відбув я в невеличкій чайці через пороги Дніпрові, так бажавби я, щоб через ці пороги й по смерти перевезли мене до дому“ — додав Шах.

— Так бажав мій Богданко? Так, і буде... Я сама повезу.

— Що ви, пані братово, — каже князь Кирик — Плисти через пороги, цеж небезпечно та ще й ви хочете плисти з тілом — ніколи на це не згоджуся.

— Так буде, я так хочу, бо так він хотів, його воля свята для мене — говорив, от собі бажання сказав. Чи одно таке бажання говориться. Одного дня таке, другого вже інше... — старався перемовити княгиню Оленку й князь Михайло.

— Ні, ні, ні! Іншого бажання його ми не чули. Це його воля й я виповню її.

— Га, як така ваша воля, братово, то хай буде по вашому — каже князь Михайло.

— Щось також ти, Михасю, на таке годишся! Цеж божевілля — каже князь Кирик.

— Дарма — каже князь Михайло — братова не відступить від своєї постанови, а тут вона рішає.

— Вона рішає? Ти тепер голова родини! Ти всім кермувати маєш!

— Так усім, тільки не тут. Тут воля покійного й її рішає — відповів князь Михайло.

Князь Кирик махнув тільки рукою й відступив на бік.

Тимчасом залунали литаври.

Княгиня Оленка стряслася:

— Боже, який любий був мені цей голос литаврів, які надії будив у мене ще вчера — а сьогодні все пропало — закликала.

І заридала, зарепетувала важко, важко...

Князь Михайло підступив до братової й піддержав її, щоб не впала..

— Успокійтеся, братово, успокійтеся. Тепер вім треба сили й рівноваги.

— Правда ваша, шурине, маю ще сповнити останню волю його.

І здавила біль у собі:

— Я вже спокійна — каже.

Тоді Сокольський:

— Мені треба йти на раду. Прощавайте! — сказав низько кланяючись. — А по раді запоріжці, як ялося попрощають свого гетьмана й відпровадимо його.

І відійшов, а за ним подався й Шах.

Козаки вже стояли збиті в підкову. Увійшов у середину підкови Сокольський.

— Панове товариство, — став говорити! — сталося велике нещастя. Гетьман Богданко враз із побратимом Покотилом підкладали міну під мури Аслану, міна вибухла перед часом і оба вони згинули. Велика це втрата для нас, бо оба побра-

Зі світа

Війна в полудневій Америці

Війна, яка вибухла в Полудневій Америці між Болівією а Парагваем, розгорілася на добре. Болівійці перевели наступ на пригранічний болівійський форт Рокфон і заняли його. Парагвайський уряд видав комунікат у якім проголошує, що наслідком піднятих Болівійцями зачіпних воєнних кроків, Парагвай змушений оружно боронитися. В тій ціли завізвано під оружя десять запасних річників. Комунікат подає до відома, що кілька болівійських літаків обкинуло бомбами місцевість Негро Байо. По найновійшим вісткам болівійський наступ здержали парагвайські війська, та відбили форт Рокфон. В часі боїв полягло 20 Болівійців та 100 Парагвайців. Рада Ліги Націй вислала телеграму з Люгано до обох держав та завізвала їх, щоби здержалися від перепалок. Колиби непорозуміння не вдалося зараз усунути, буде скликане протягом тижня в Парижі надзвичайне засідання Ради Ліги Націй. Зєдинені Держави підняли кроки, щоби примирити обох противників. Як Болівія так і Парагвай заявили через своїх послів у Вашингтоні, що годяться на посередництво всеамериканської конференції.

Коритар під морським дном.

В Льондоні проголосили плян будови тунелю-коритаря під морським каналом Ляманш, що відділює Англію від Франції. Будова того тунелю має коштувати 190 міліонів фунтів штерлінгів. Буде це залізничий шлях для електричного поїзду, який скоротить дорогу з Льондону до Парижа на півтретя години. Тому, що в тім напрямі річно переїжджає 6 міліонів осіб, інженіри обчислюють, що видатки на тунель оплатяться. Будова тунелю має тривати пять літ.

За рідну мову

В Бачці, у Югославії, де живе велике число українців, відбуваються часто віча з домаганням, щоби в новім югосл. шкільнім законі була забезпечена рівноуправність української мови в українських школах і щоби релігії вчили священики. Того рода резолюції посилають державним і церковним властям.

Присуд смерти

В Ленінграді воєнний большевицький суд засудив на розстріл бувшого офіцира Бойкована за шпигунство в користь Фінляндії. Инших обжалованих засуджено на тюрму від 1 до 4 років.

Значна підмога

Большевицький уряд призначив для комуністичної преси підмогу в сумі 6 міліонів карбованців. Чи сума ця обіймає підмоги і для галицьких комуністичних ґазет — чи одержують вони її окремо, не знати.

Перепачковують зброю.

Віденські часописи подають вістку, що на одному судні пароплавного товариства на Дунаю відкрито 7 скринь зі складовими частями кулеметів, які мали дістатися до Будапешту, столиці Мадярщини. Поліція розпочала слідство, а цілу пересилку задержала. На супровідних письмах сеї посилки була подана адреса одної будапештенської фірми. Хто тую посилку надав, досі не виявилося.

Заворушення в Колюмбії.

В Колюмбії, в полудневій Америці, на плянтаціях в околиці Магдалини прийшло до грізних заворушень між населенням а військом. Убитих є около сто осіб, а ранених двістакількадесять. Спричинені щкоди виносять около 250 тисяч фунтів штерлінців.

Неспокій у Хорватії.

В Хорватії запанував великий неспокій ізза іменовання загребським воєводою пол. Максимовича. Новий воєвода приказав оголосити постанови закону про охорону держави, які накладають великі кари за якенебудь нарушення публичного спокою. Проголошення сего закону вважають введенням виїмкового стану в Хорватії.

Амнестія в Бельгії.

Бельгійська посольська палата рішила подавляючою більшістю голосів приняти плян уряду в справі амнестії. За тим пляном не голосували лиш соціялісти, уважаючи його занадто вузьким.

За самостійнсть Баварії.

Баварський сойм ухвалив внесення про задержання самостійної баварської держави та забезпечення її всіх прав забезпечених конституцією та договорами.

Чічерін у Берліні.

В Берліні перебував кілька днів большевицький достойник Чічерін, де в урядових німецьких кругах відбув кілька нарад.

тими були славні лицарі. Та нема нам часу в жаль і в туту вдаватися. Живий живе думає. Ми остали без проводу. Треба нам нового отамана похідного, нового гетьмана обрати. — Кого хочете гетьманом?...

— Ти гетьмануй нам. ти добре поведеш!

Не хотів Сокольський проводити, та знав, що не можна противитися товариству, тай каже:

— Панове товариство! Коли така ваша воля, то я вам проводитиму, але я думаю, що нам ялося послухати й волі покійного гетьмана Богданка...

Тут Сокольський увірвав, наче ждав, що скажуть на це запоріжці.

А товариство йому в відповідь:

— А вжеж, а вжеж! Якаж воля гетьмана Богданка? Кажи!

Тоді Сокольський:

— Не раз і не двічи говорив мені Богданко, що бажавби, щоб по ньому гетьманував Шах. Це було його задушевне бажання. А ваша воля сповнити це бажання, або ні.

— Сповнимо, сповнимо! — загреміло з тисячі грудей! — Шах хай буде нашим гетьманом! Шах, Шах гетьманом!

І вивела Шаха на середину підкови. Відмовляється: „Не під силу мені це!“ „Під силу, під силу!“ кричать. І за третім разом зогодився Шах гетьманувати тай дозволу говорити прохає:

— Панове товариство! Не довелося покійному гетьманові Богданкові разом із нами Аслан Керменя добути, та нам, що остали треба рішити, що діяти, чи добувати, чи ні?

— Не треба нам тратити сили на дармо — каже один. — Не здобудемо ми города — кріпкі мури його. Ти веди нас, батьку на добичу дальше...

А Шах:

— Добре, панове товариство, поведу вас. Та ще одна є справа. Тіло князя Богданка відвозить родина в рідні його сторони, не поховаємо його на Січі. Та требаж нам йому лицарську честь віддати, з почестю відпровадити. І це буде мій перший гетьманський приказ вам: віддати честь покійному гетьманові Богданкові Ружинському. Тож звиваємо табор і віддавши честь вистрілами з самопалів і з пушок усіх, відпровадимо його аж до Січі.

— Відпровадимо, відпровадимо. — загреміло товариство.

І зараз звинули табор у полки уставилися тай рушили за возом із тілом князя Богданка на Січ.

А в місті трівога! Баша скаженіє.

— Зрадники, прокляті! Як ви могли дати втекти її, як ви могли пустити її — кидається він до всіх! Я вас усіх порубаю, вивішаю.

І з голим мечем кидається на старшину.

Кидається, лютує, аж піниться.

Пробували його спершу вспокоїти:

— Башо, — кажуть — миж нішо не знали, що в твоїй хаті діється.

— Не знали, не знали! Ви помогли їй утекти, прокляті бісурмени — кричить він — Я плюю на вас, на вашу віру, на бороду вашого Магомета! — кричав Пшерембський не тямлячи себе.

Цего вже було за багато Туркам. Вони й собі добули мечів та кинулися на нього.

Та баші лють розум відібрала. Він, що був усе такий обережний, що ніколи не визначався лицарським завзяттям, тепер кидався з мечем один проти всіх.

І кинулися на нього його підчинені з кривими мечами:

— Гинь. джавре, — кричали — гинь зневажнику віри й пророка.

І впав Пшерембський до дому порубаний турецькими шаблями.

Легко було запоріжцям у цьому безладді Аслан Кермень здобути, та не знали цього.

Запоріжці тимчасом із тілом дорогого гетьмана на Січ рушали...

Не сподівалися на Січі таких гостей...

Повагою їхало на конях козацтво до долу голови схиливши, Важкий сум огорнув усів. Нема гетьмана, що його так полюбило все військо запоріжське, не стало вожда доброго тай лицаря сміливого тай хороброго. Не довго гетьману-

Вибори в Румунії.

В першій половині грудня с. р. відбулись заряджені новим урядом вибори до румунських законодатних установ. Прихильники нового уряду зискали подавляючу більшість в сумі 365 місць у парляменті. Ліберали одержали 12—14, коаліція Йорга—Авереску 5—6, мадярська партія 7—8 мсць. Комуністи, робітничо-хлопський бльок та протижидівський союз не одержали ні одного мандату.

Замах на президента Америки.

Нововибраний президент Зєдинених Держав Гувер зараз по своїм виборі вибрався в подорож до полудневої Америки. Перед його приїздом до Буенос Айрес поліція викрила приготований на нього замах. Замах приготовляли анархісти з мести за смертний присуд довершений на анархістах Сакк-у і Ванцетті-м. Під поїзд Гувера мали підложити сильну бомбу. Замах не вдався, а Гувер подорожує дальше під сильною опікою поліції.

Большевики непокояться.

Голова совітських народніх комісарів Риков виголосив у Ленінграді відчит про теперішне положення у совітах. Вказав він на дуже тяжке положення з причини неврожаю та заворушень між селянами. Говорив він, що т. зв. „кулаки" зискують щораз більший вплив по селах. При сільських виборах вони в більшости входять до сільських рад. А комуністична партія не може піти на ніякі уступки. Тому треба бути готовим на все. Головно ходить про те, щоби якось перебути переднівок 1929 р. В останнім місяці зібрано лиш половину тих збіжевих припасів, які були обчислені як певний прихід.

Війна в Афганістані.

Повстання проти короля Амманули треває дальше. В столиці Кабулю тревають кріваві бійки. Король і королева мусіли втікати перед повстанцями та скрилися до одної кріпости. Частина афганістанського війська виповіла послух королеви та прилучилася до повстанців.

Смерть летуна.

Швайцарський славний летун Ельзессер в часі пробного лету впав із літаком зі значної висоти під Кірхбергом та згинув під розторощеним літаком.

Румуни позичають.

Румунська влада старається о більшу позичку вд Франції. В тій цили вибралася до Парижа румунська делеґація, яка має на цили навязати тіснійші взаємини між французькими політичними кругами та новим румунським урядом Маню.

Катастрофи — випадки.

В Бульонь сір мер у Франції грізна пожежа знищила фабрику мережева. Шкода виносить 2 міліони франків. — В Полудневій Італії, в Калябрії відчуто два короткі землетруси, Серед населення панував переполох. — На шляху Байон-Біяріц у Франції зударився електричний особовий поїзд із тяговим. Дванайцять осіб тяжко ранених. — В арабській провінції Геджас вибухло повстання проти Ібн Савда, яке поширюється в цілій Арабії. Повстання має протианглійський характер.

Геть неграмотність

(—) Не відсьогодні цей клич лунає в нас, не від сьогодні йде боротьба з цим лютим ворогом нашим — а вэеж таки ще він на часі, отсей клич: „Геть неграмотність!" Ще є в нас по селах люде, що не міють ні читати, ні писати — неграмотні. Ще є — на стид, на сором наш, на наше горе!...

А цеж ми вже шістьдесятьліття „Просвіти" святкуємо цього року...

Сумне воно, та правдиве!

Мабуть нема вже в нас людини, що не розуміла б ваги „грамотности".

Неграмотного найлекше обманути!

Неграмотного найлекше збаламутити!

Неграмотний все одно, що сліпий! Він ні кроку не зробить без поводатора. Чи письмо дістане з уряду, чи з суду, чи листа від кого — скрізь мусить шукати помочі в грамотного. Ще добре, як цей грамотний, чесна людина, але як він обманець — тоді нераз дорого приходиться платити, за неграмотність.

Нарікаємо, що ми бідні, а воно саме найбільша вина тут — неграмотність...

Грамотний найде раду, найде спосіб, як боротися з бідою. Його оружжам добра, розумна книжка, часопис! Його хто небудь не збаламутить, не зведе з доброї дороги.

Це вже сьогодні доказана правда, що безбожність, безвіря й усякі більшовицькі баламутства там найбільше приймаються, де нарід неграмотний, де неграмотність горою.

Тому в просвіченій Англії, Німеччині, Швеції комунізм не може прийнятися, а зате так легко прийнявся в Росії, де так багато було неграмотних.

вав він запоріжцями, а вже вспів здобути собі їх любов і пошану. Тепер по смерти став він запоріжцям іще дорожчий, як був за життя. Немов аж тепер зрозуміли вповні — кого втратили.

Як мали вїздити в головні ворота, каже княгиня Оленка до гетьмана Шаха:

— Пане гетьмане! Я чула, що жінкам на Січ вступ зборонений, тож не могтиму я брати участи в завпокійному богослуженні за мойого Богданка в січовій церкві.

— Ай, справді воно так. Січовий звичай забороняє жінкам побут на Січі. Але може дасться щось зробити, якось зарадити тому? Треба спитати в товариства, яка його воля буде?

— Ні, пане гетьмане, не хочу я ломати січових звичаїв. Хай буде так: ви відправите богослужения в січовій церкві, а я десь поза Січею дожидатисяму, аж поки не привезуть тіла мойого чоловіка.

— Може воно так і найкраще буде — каже гетьман Шах.

— А вжеж, — каже княгиня. — Не добре воно ломити без потреби старі звичаї.

— То хіба, ясна княгине, пересядетеся на інший віз. Я додам відділ козаків, що товаришитиме вам і найде безпечний захист на цю ніч.

— Дякую вам, пане гетьмане! Хай буде, як запорядите.

І пересілася з товаришками неволі: Оксано та Катериною на інший віз.

— Десять козаків відпровадить княгиню й підшукає нічліг для неї. Ти Опанасе Сичу, поведеш цей відділ. Як помістиш княгиню десь на нічліг, даш мені гінцем знати.

Десять козаків під проводом Опанаса Сича відлучилося й двох подалося наперед воза, двох їхало по боках воза, а шістьох із Сичем на чолі позаду.

А напроти воза з тілом гетьмана вийшов кошовий Павлюк із усією старшиною та січові священики з усім причетом церковним та з хрестами й із хоругвами.

Сумно вїздив віз із мертвим гетьманом. Тихо й понуро їхало козацтво за возом, тихо й понуро стояли козаки, що вийшли зі Січі.

Внесли дороге тіло в церкву й уставили на катафальку на борзі зготовленім, в відкритій домовині. Засвітили воскові свічі кругом домовини.

А був це день празничний. Різдво Пресв. Богородиці. 8 вересня, припадало в суботу.

Лежав буйний та гордий лицар, гетьман усего війська славного запоріжського низового зі схрещеними на грудях руками. що в них був маленький хрестик, лежав спокійно та тихо. Бліде, та набрезніле вже лице, посинілі губи неначе говорили: „Марність над марностями цей світ! Я пройшов свій шлях і спокійний стаю перед Господнім судом!" Падало світло воскових свічок на князя й мигало, неначе оживляло мертве лице. А з іконостасу гляділа на мертвого гетьмана Мати Божа з покровом у руках, гляділа так лагідно на мертвого лицаря.

Почалося богослужения. Завзяті козарлюги, закалені в лютих боях, насилу здавлювали в собі зворушення — вони, що їх шаблюки не знали пощади для людського життя!

Січовий парох о. Поликарп сказав коротеньке та зворушливе слово. Згадав лицарські діла покійного, згадав його заслуги для Запоріжжа. „А найбільшою його заслугою, невмірущою заслугою — це отсей дім Божий, перша церква на Січі, що станула тут головно за його старанням тай у значній части його гршми. Славна буде память лицарська гетьмана Богданка Ружинського, але память про це святе його діло буде трівати поки Січ-мати стоятиме, а може й її перетріває" — говорив о. Поликарп.

Всю ніч була церква отворена, всю ніч входили й виходили запоріжці. Молилися щиро біля катафальку й працалися на все з гетьманом любим своїм.

Пішли туди й кошовий Повлюк та гетьман Шах і курінний отаман Сокольський із обома братами покійного князями Михайлом та Кириком. Помолилися, поклонилися іконам і вийшли, обох

Тому на Закарпатській Україні так шириться комунізм і православя, що там Мадяри недопускали освіти в рідній мові. А в нас! Чому на Лемківщині так шириться православя — тому, бо більшість Лемків неграмотна! Чому в Коломийщині тай у Верховині загалом ширяться секти й радикалізм тай сельроб'івство — бо й там темнота; неграмотність ще богате жниво збирає. Правда, там і нужда причиною, алеж причиною нужди також неграмотність!

Тож геть неграмотність із нашої країни. Скрізь закладаймо курси для неграмотних. А де з ріжних причин годі заложити такий курс — там нехай кожен грамотний візьме на себе одного, двох, чи трьох неграмотних і вчить їх. Цього ніхто не може їм заборонити.

Геть неграмотність! Відсвяткуймо шістьдесятиліття „Просвіти" цим, що знищимо дощадку неграмотність по наших селах, а то й по містах.

А тоді будемо сильні, а тоді ніяке лихо не буде нам страшне — тоді не то догонимо, а дасть Бог, і переголимо другі народи.

Геть неграмотність!

Звертаємо увагу наших ВП. читачів на поміщену в нинішнім числі Оповістку „Комітету Доброї Преси" і запрошуємо звертатися до нього за афішами, летючками та брошурками виданими з нагоди „Місяця Доброї Преси".

Пришліть передплату на 1929 рік самі, та приєднайте „Правді" кількох нових постійних передплатників. Тоді „Правда" зможе при тій самій ціні виходити в подвійнім обемі і в двоє тілько як дотепер подавати Вам цікавих вістий з цілого світа та з краю.

З церковних справ

Тайна папська консисторія.

В Римі під проводом св. Отця відбулася тайна Консисторія кардиналів, на якій Папа проголосив імена новоіменованих епископів.

За християнське подруже.

В мадярськім сенаті внесено інтерпеляцію в справі „легкодушних розводів". В інтерпеляції тій подано цілий ряд цікавих чисел. І так довідуємося, що число розводів, яке 1895 р. виносило 1500 річно в 1923 і 1924 р. р. зросло до 6000 річно. Таким способом Мадяри, що до розводів стоять на однім із перших місць, (не беручи під увагу совітів). Розводи ширяться головно в кругах інтеліґенції, де доходять до 72—79 процент. Суд помагає розводам так, що багато чужинців приїздить на Мадярщину, щоби одержати розвід.

Кулидж доктором католицького університету.

На католицькім університеті в Вашінґтоні відбулося торжественне іменовання б. президента Куліджа почесним доктором прав. Кулидж сердечно дякував за це довіря католиків кажучи, що все прихильно відносився до американського католицизму, одної з основ найбільшої республики світа.

100-літня річниця свободи анґлійських католиків.

Дня 13. квітня 1929 р. минає 100 років, від коли, завдяки Велінґтонови й О'Конелльови, привернено свободу анґлійським католикам. Знесено тоді збір законів, що як писав найбільший анґл. часопис „Таймс", „був нестертою плямою в англійській історії". З нагоди сього ювилею відбудуться торжества під проводом кардинала Бурна. Ті торжества будуть мати головно на цілі навертати Анґлійців на католицизм.

Католики в Греції.

В Греції на шість міліонів всього населення тільки два процент належить до католицької Церкви. В 1927 р. заснувався там Союз Католицької молоді, котрий нині має понад 1000 діяльних членів. Союз має власний часопис.

———o———

Дописи

ЛУБЯНКИ НИЖНІ, пов. Збараж. (Концерт у честь св. Йосафата). Марійська дружина в Лубянках Нижних устроїла дня 25. листопада с. р. святочний концерт у честь св. Йосафата. Програма концерту випала величаво. Велике враження викликали співи молоденьких дівчаток. На програму зложилися численні хорові точки та деклямації. Гості з одушевленням оплескували точку за точкою. Найсильнійшу точку становила та найбільше враження викликала після павзи деклямація: „Боже дай єдність". В часі тої деклямації неодному з гостей слези сплинули з очей. Честь і слава молоденьким виконавцям того гарного свята.

Учасниця **А. Н.**

Присилайте передплату!

братів біля катафальку ще оставивши.

А з церкви йдучи, розмовляли:

— От так, не стало славного лицаря, запоріжця з крови й кости! Велика це шкода для Запоріжжа — каже отаман курінний Сокольський — велика...

— А вжеж — каже Павлюк — великі мрії кохав він у свойому лицарському серці,бажав щоб Запоріжжа стало заборолом усієї України, думав із Січи відновити, відбудувати державу Володимира Святого. А тут один удар каменем у голову й усепропало.

На це Сокольський:

— О ні! Великі думи не пропадають. Вони, як це здорове дерево з притчі Спасителя. Коби тільки впали на добру, на родючу почву! Коби тільки прийнялися в серцях усіх Українців, а жниво буде.

— Ба, але й розумних женців треба, щоб не змарнували жнива — каже Шах.

— А вжеж, що так! — каже Сокольський. — Воно й таке буває: добрий сівач і здорове зерно засіяв, а невмілий женець половину з того столочить, а другу висипле, бо за пізно забрався до жнива, як уже збіже переспіло.

— А ще інший, коли зайде незгода в родині, то й зумисне знищить: Хай — каже — ні тобі не буде, ні мені — додав Павлюк.

— Ой, так воно так! — зітхнув Сокольський. — Читав я в старого нашого співця, що наші князі, нащадки Володимира Святого „Рекоста бо брат брату: ,:,Се моє, а то моєже". І начаша князі про малоє „се великоє" молвити і самі на себе крамолу ковати! А погані со всіх строн приходжаху с побідами на землю руськую!"

— Ой, парвду казав цей старинний співець — каже Павлюк. Мені такз здається, ми вже такий нарід, що тільки під сильною рукою можемо щось творити та вдержати це — інакше зараз за чуби беремося на втіху та на користь сусідам добрим...

— Правду кажеш, брате! Ми ще мов ці діти. Не має над ними старшого, нема сильної руки то й хату підпалять.

Отак розмовляли три отамани, аж по куріннях своїх порозходилися на ніч.

А княгиня Оленка; як виїхала із під Січі, думи важкі думала: Як то на світі Божому буває, живеш щасливий, мов у Бога за дверми, а тут одна лиха людина позавидує тобі щастя й тілького горя накоїть. І чому воно так? Чому люди жити не можуть, як брати, як свята Церква навчає, чому роблять пекло на світі?...

Не находила відповіди. Думи її перервав десятник Сич:

— Княгине-пані, — каже — я знаю тут недалечко хутір, живе там молодий козак, що оженився з вихрещеною Татаркою. — Хата в них простора й вигідна, буде де переночувати.

— Везіть мене, десятнику, де знаєте, аби я тільки нічліг найшла — відповіла княгиня.

Віхали в глибокий яр. У ярі серед вишневого садка забіліла біла хатка з підмальованими вікнами. Як віз затороххотів уже недалеко воріт, на подвірі загавкали собаки.

Вибігла чорнява молодичка з маленькою дитинкою на руках. Приложила долоню понад очі й гляділа на підводу та на відділ запорожців.

— Петре, а Петре! — закликала вкінці. — А ходи-но! Їдуть якісь гості до нас.

Із хати вийшов молодий чоловік і собі став глядіти.

— Хто це буде? — каже Петро. — На возі сидить три Туркині. Одна з них видно панія, бо краще зодягнена.

— Але небезпечного ніщо тут нема, бож провадять їх запоріжці, — каже молодиця.

— А вжеж, — каже Петро. — Треба собак відігнати. І загнав собак у буду та пішов відчиняти ворота.

Перший прискакав на коні десятник Сич.

— Здоров був, Петре. Ми, бачиш, до тебе в гості. Ця панія, що на возі, прохає в тебе нічлігу.

— Ця пані? А хто вона буде? — спитав Петро.

— Вона вдовиця по гетьмані князеві Богданкові Ружинському.

(Докінчення буде).

Повідомляємо всіх наших ВП. Передплатників, що від січня 1929. року „Правда“ буде виходити постійно з цікавими ілюстраціями-малюнками та на ліпшім як тепер папері. При тім ціна передплати остає незмінена (10 золотих на цілий рік; 1 золотий на місяць; один примірник 20 сотиків.)

Редакція „ПРАВДИ“.

Кланяються капіталови

Большевики зробили революцію в 1917. році під кличем: смерть капіталови. І почали будувати соціялістичний лад. Скасовано приватну власність на недвижимість (на землю й будівлі), і т. п. Політика комуністів зміряла просто до того, щоби змести з лиця землі гроші, як непотрібну буржуазну видумку. Боротьба проти капіталізму пішла цілою силою пари й це довело до його знищення.

Але теорія одне, а практика друге. Воно гарно допровадити до знищення капіталізму, а в слід за цим знищити й наслідки капіталізму — нерівність людей, використування робочої сили, збагачування одиниць коштом міліонів.

Але показалося, що теорію неможливо перевести в практиці. Це побачили самі комуністи й розпочали таки в рік по революції послідовний відступ з своїх позицій. Грошей вже не касували, але навпаки їх вартість намагалися піднести. Признали за селянами право приватної власности на землю, бо селяне бунтувалися. Віддали давнім власникам на власність будинки, бо не було кому їх направляти й дозволили врешті на вільну торговлю, бо стало ясним, що державною торговлею далеко не заїдуть.

Чимраз більше відходили комуністи з своїх позицій і поволі заперечували самі себе, свої ідеї. І саме на тому тлі наступили непорозуміння між самими комуністами, прийшов розлам на лівицю й правицю. Наприклад Троцький і його товариші мали повну рацію з становища чистого комунізму, що самі комуністи будують знов капіталістичний лад. Але життя цього вимагає. А перед життям теорія мусить капітулювати. Через те Троцького заслали, а капіталізм його недавні приятелі будують далі...

На розбудову й піднесення народнього господарства треба грошей і ще раз грошей. А совіти мають їх мало. Треба отже зичити їх у тих, що їх мають — заграницею. Біда тільки, що заграничні капіталісти не хотіли вкладати своїх грошей в підприємства в совітській державі з тої простої причини, що вони не мали ніякої запоруки, чи гроші їх там не пропадуть. Тож мало було таких ризикантів, які відважувалися вкладати там свої капітали. Тим більше, що всякого рода ограничення в торговлі, надмірні податки й т. п. не давали капіталістам таких зисків, на які вони розраховували.

Однак для рятування себе самих большевики мусять притягнути до помочі заграничний капітал. Щоби отже приманити капіталістів, большевики змінили цілковито так звану концесійну політику. Дня 14-го вересня появився новий розпорядок, силою якого ті заграничні капіталісти, що дістали або дістануть концесії на ведення підприємств (фабрик, експльоатації земних плодів і т. д.) мають зовсім спеціяльні права. І так: 1) Всі зиски концесіонери мають право переказувати за границю. 2) Витвори з своїх підприємств мають право вивозити заграницю. 3) Свої витвори можуть продавати внутрі совітів по цінах, по яких захочуть.

Ця нова уступка для заграничних капіталістів зводить властиво на нівець цілу большевицьку господарську політику. Бо на підставі обовязуючих законів — торговля з заграницею була дотепер виключним правом самої держави. Тепер побіч держави це право будуть мати й капіталісти.

Так само 3-тя точка перечеркує цілу політику. Бо дотепер ціни на всі продукти установляла держава, а лихву, цебто продажу понад усталені державою ціни, караню дуже строго. Від тепер капіталісти матимуть право продавати свої продукти, по якій їм захочеться ціні, а в слід за цим держава стратить великий вплив на реґуляцію цін.

Комуністи капітулюють перед капіталом вже явно й славно. Капітал показався від них сильнішим. Сьогодня йдуть комуністи на господарські уступки. Завтра капітал зажадає й політичних — участи у владі.

Це трагедія комунізму. Початок його капітуляції вже зачався давно й з кожним роком прибирає яскравіші форми.

Після того кінець політичного комунізму (господарський вже належить до історії) є квестією тільки часу. Не чи, але коли.

Дмитренко.

—o—

ВІД АДМІНІСТРАЦІЇ.

Повідомляємо П. Т. Передплатників, що зі слідуючим числом висилаємо чеки, на вирівнання передплати за 1928 рік, а також просимо рівночасно присилати передплату на 1929 рік.

Боротьба Ірляндії [22]

за віру, народність і волю.

Побачив О'Коннел, що нічого не можна сподіватися від короля й рішився заснувати нове товариство з членів Католицького Комітету. Завданням товариства було перше всего повне політичне визволення католиків.

Та спершу не йшло воно. Ірлянський нарід зневірений і знесилений не скоро давсь зрушити до нового діла. Тоді О'Коннел звернувся палкою відозвою до багатих власників католиків. Католицька аристократія в останніх змаганнях Ірляндців не брала участи. Чи то тому, що боялася втратити майно, чи таки втратила вже була надію, що ірляндських жалів вислухає Англія колинебудь. Та О'Коннел був свідомий цего, що товариство, яке заснував він, без співучасти багатої, впливової та освіченої частини народу не матиме великого успіху й рішився втягнути й католицьку аристократію до праці.

Відозву прийняла католицька аристократія прихильно та вскорі товариство в числі своїх членів мало представників найдавніших ірляндських родин.

Небаром товариство мало свій буджет, (при помочі добровільної складки двох су), що їх кожен член товариства складав що місяця й витворило справжне правительство репрезентаційне, яке сповняло свої обовязки незавимо від англійського правительства. Судді вибрані товариством рішали в процесах католиків і ніодин англійський агент не міг надужити своєї влади без нараження на боротьбу з католицьким товариством, що готове було ставити його перед вищі трибунали.

Затрівожило це само собою Англію. Що О'Коннел був душею й головою товариства, то рішено знищити насамперед його. Обжалували його за підбурюючі промови на вічах і поставили перед суд присяжних. Суд присяжних признав його невинним. Це скріпило католицьке товариство. Воно зросло так, що мусило поділитися на части. Надармо англійське правительство на основі закона з 1825 р. розвязало й комітет і навіть саме товариство. Товариство перестало тільки мати видимих начальників, вибраних і наділених спеціяльним мандатом. Кожні збори товариства стали окремим вічем, що на ньому міг бути кожен, а предсідника вибирали кожен раз більшістю голосів. Ці віча розмножилися по всій Ірляндії. Не було міста, містечка, що не бажалоб мати свої віча.

В 1825 О'Коннел був на вершку впливу й слави. Покликаний перед слідчу комісію, визначену англійським парляментом для розсліду ірляндського питання, представив жорстокість, що продавлювала Ірляндію. „В своїй бесіді“ — каже Банон — „не вжив він ніодного прикрого або гіркого слова. Говорив тільки про згоду, про гармонію. Відповідав на всі закиди, виявляв надужиття, вказував ліки на всяке лихо, малював ярко нужду Ірляндії, не опускаючи ніодного переслідування. А серед тисячі неминучих засідок, в кожному такому слідстві, сказав, коли не найкращу, то бодай найпожиточнішу бесіду в користь неволеного народу“.

О'Коннел так поміркований перед комісією, що даремно старалася приловити його на проступку проти влади, вернув в Ірляндію дальше на мирну агітацію.

Від давна протестантська шляхта, що мала більше ніж дві третині ірляндської землі, розпоряджала місцями в парляменті й уважала, що це їх право, забезпечене приписом. Ба, навіть орендатори-католики вважали свої голоси власністю панів, що в них наймали землю й голосували по їх волі. Католицьке товариство постановило вивести шляхту з цьої блудної думки, а в орендаторах розбудити гідність людини, независимість громадянина. Товариство на вічах ударило перше всего на маґнатів, що мали найбільше голосів і проти них поставило кандидатів прихильних католицькій справі.

(Докінчення буде).

Цікава всячина

Що жде Европу?

Два вчені, Вельше й Бендоні, пророкують, що в цілій Европі настануть в недалекій будуччині великі зміни. Признаками цих змін є ті численні землетруси, повені, вибухи вульканів, великі опади снігів і дощів, які навідують світ від недавного часу. Через ті потрясення землі і всякі надзвичайні випадки зачнуть топитися вічні леди, які грубою корою вкривають ще північний бігун і підбігунові околиці. Земля увійде в гарячий період свого життя. Температура почне рости, буде чимраз тепліше й лекше. Там на півночі, де топляться леди, земля зачне родити і зможе вижививи багато людей, які будуть еміґрувати туди з полудневих, за густо заселених, країв. Умірковане підсоння пересунеться власне туди на північ, де тепер вічна зима, а на це місце прийде з полудня гаряче підсоння. Цьогорічні спеки мають показувати, на думку тих учених, що цей час вже недалеко. Цікаво знати, яке підсоння будемо мати в нас?

Лік на умову недугу.

Двох американських лікарів винайшли лік, який умово-хорому привертає на якийсь час свідомість. Спробу лічення переведено на двох невилічимо хорих. Оба винахідники в присутности великого числа поважних лікарів дали хорим вдихати якийсь ґаз. Коли хорі надихалися ґазу, на кілька мінут відзискали повну свідомість. Вони стали розумно говорити, відповідати на поставлені запити та заховувалися нормально. Ділання ліку є тимчасове і привертає свідомість покищо на обмежений час. Над винайденням його згадані винахідники працювали 12 літ. Тепер стараються вони удосконалити свій лік, щоби ним мож було основно вилічувати хорих.

Птичка свідком.

В німецькім місті Мінхен заскаржив недавно чоловік жінку, що його бє. А що не мав ніякого свідка, то суд не хотів довго справи рішити. Та ось пригадав собі нещасний, що в часі побоїв його милий малий канарок бажав його неначе в оборону брати і за кождий раз, коли йоого жінка била, він неспокійним був і клювом кусав дроти своєї клітки. Просив проте, щоб за свідка канарка принести. І в суді зробили пробу. Коли там до чоловіка з кулаком зближилася жінка, а вже мала пташина неспокійно тріпотала крилами і дроти кусала. В той спосіб пізнав суддя слушність покривдженого мужа тай укарав жінку, яка опісля сама до вини призналася.

Хліб з дерева

На зїзді німецьких хеміків предложив проф Берґіює вислід своїх дослідів над справою ужиття дерева до прокормлення людей. Досліди ті велися вже від часу війни. Звернуло увагу учених, що деякі роди деревних хрущів і славна „церковна миш" кормляться деревом і притім „добре виглядають". Зачали робити досліди і довели до того, що протягом 15 хвиль при помочи відповідного квасу роблять дерево стравним для людини. Під оглядом поживи дерева є такі, що мають у собі багато товщу (липа, береза і всі частинні дерева) та дерева „крохмальні" (бук, тополя, дуб, явір клен і и.) — словом: всі наші ліси се властиво хліб! І не тільки хліб, але й цукор. Проф. Габерляндт повідомив пруську академію наук, що деякі роди дерев дадуть 28 проц. цукру. Тільки сама середина дерева на хліб непридатна, але в березі, вербі, яворі й и. все можна перемінити на хліб. Цікава річ, що вже перед сто літами ректор німецького університету в Тібінґені Автерніт написав працю про переміну дерева в хліб і навіть подав рецепту, як робити книдлі з дерева, але ніхто не повірив.

—o—

Важне для господарів

Як переховувати залізні знаряди?

Хоч шкідливість ржі є загально відома, то мимо сего рік-річно улягає знищенню стільки знарядів через недбале і невідповідне їх переховання. Нераз ломиться при праці без відомої причини мало вживаний залізний знаряд, при чім нарікаємо на лихий виріб предмету, не припускаючи, що причиною знищення була ржа.

Переховуючи залізні знаряди на зиму, належить їх вперед очистити зі землі і усунути ржу при помочі нафти. Відтак треба витерти кождий знаряд дуже докладно, аж доки не буде цілком сухий, і переховати в сухім місці. Лекші знаряди, як рискалі вили, граблі, сапи і т. п. найліпше є завісити при стіні.

Щоби вповні забезпечити залізні знаряди перед заржавінням, добре по відчищенню натерти їх на зиму не товстою мастею. В тій цили топимо дешевий смалець (несолений) зі смолою, живицею, або парафіною і, як довго ся мішанина є плинна, помазуємо нею при помочі ганчірки, очищені знаряди. Масть яка лишиться по намазанню знарядів, можна переховати в завязаній папером посудині.

Як запобігати вуграм у свиний?

Звичайною хоробою у свиний є вугри. Вони тим небезпечні, що заражена ними свиня не має майже жадних зверхних, хороб ливих знаків. А кидаються вони в ріжних місцях; звичайно в горлянім проводі, на очах, на язиці і т. п. у виді малих міхурців величини проса або гороху. На питаннє: відки вони беруться, треба відповісти, що дістаються від людий через кал, що його зїдає свиня. Тому ветеринарі радять не випускати свиний на так місця, на яких вони можуть поїдати людські відпадки. Заражену свиню треба безумовно усунути, як також знищити те все, що з нею стикалося або від неї походило.

Певне средство проти пипотя у курей.

Подають ріжні способи лічення пипотя у курей та після донесень німецьких годівельників дробу, найліпшим средством є оцет. — В чарці оцту розпускаємо кусок цукру і кілька разів денно вливаємо по кілька кропель сього оцту до клюва хорої курки. При тім належить держати курку в теплім місци, в окремім кошику, або скринці. — В однім з більших заведень для годівлі дробу в Німеччині вилічено сим способом протягом 24 годин більше число тяжко хорих курей. Другого дня бігали вони вповні здорові з прочими курми.

—o—

НОВИНКИ

Політичні вязні келії ч. 5. при вул. Яховича у Львові передали своїм Товаришем М. Драґаном, що вийшов на волю, 3.17 зол. на „Рідну Школу". Це жертва, що надійшла з поза сірих тюремних мурів, є найдорощою зі всіх. Цеж правдиве геройство наших політичних вязнів віднимати собі від уст і жертвувати на дорогу ціль. Але це й показчик, яке величезне значіння для Нації має наша одинока виховна шкільна установа „Рідна Школа" а заразом і моральна принука для всіх тих, що уживають золотої волі, а досі не сповнили обовязку супроти цеї найважнішої установи сучасної доби.

Невдачний винахідник. Вбилося в голову Іванови Васюкови, спосібному впрочім механікови з Букачовець, що мусить видумати таку чудесну машину, яка власною силою без ніякого мотору порушувалаби сама себе та гнала всякі инші машини. І зачав таку машину будувати. Коштувало це його много праці та гроша. Та що сам був бідний, намовив свого приятеля Яськовського, щоби давав йому на скінчення тої машини грошей. Той послухав, дав всі гроші які мав, продав поле та позатягав довги. А машина ніяк не хотіла сама рухатися. Тоді розлючений Яськовський машину порубав, а Васюка так тяжко побив, що той хто знає, чи не вмре. Треба знати, що над такою машиною без ніякого мотору ломили собі голову тисячі ріжних винахідників. І нікому її зладити не вдалося і не вдасться ніколи. Така машина булаби правдивим чудом, а чуда творити можливо лиш Богу.

Новий американський консуль. До Варшави прибуває новий генеральний консуль Зєдинених Держав Феликс Коль.

Наука аптикарства. В Варшаві в освітній комісії піднято заходи, щоби у Львові відновити фармацевтичні студії (науку про ліки) на тутешнім університеті. Перед війною такі студії були у Львові, однак за Польщі їх скасовано.

Неграмотність у Польщі. Після статистичних виказів число таких, що не вміють ні писати ні читати виносить у Польщі 6 міліонів 580 тисяч осіб. Около 90 процент усіх неграмотних — це селяни.

—o—

КАЛЕНДАРІ „РІДНОЇ ШКОЛИ“ — І УКРАЇНСЬКЕ ГРОМАДЯНСТВО.

Головна Управа „Рідної Школи“ одержала таке письмо:

„Посилаю 2 зол. на „Рідну Школу“ і дякую красно за календар, що прислали мені на 1929 рік. Більше не можу післати, бо я зарібник. Тільки та рідна мова і рідний клич наших Братів зворушує серце навіть жебрака.

Нехай живе „Рідна Школа“ і наш Український народ!

З поважанням
Іван Мончук в Оглядові.

Оглядів, дня 9. грудня 1928.

Так відгукнувся український зарібник. В подібний спосіб відзиваються й другі українські громадяне, одначе далеко не всі. Нехай говорять цифри:

Зі 16 українськими часописями вислала „Рідна Школа“ 40 тисяч календарів з чеками, а опріч того тисячі розіслала кооперативам, Кружкам „Рідної Шк.“ і на поодинокі адреси. А який вислід?

По день 12. грудня ц. р. вернуло до Головної Управи „Рідної Школи“ заледво 1.733 чеків! А деж решта? Деж ті десятки тисяч, що дістали і календар „Рідної Школи“ і чек? Так всі вони мабуть краще ситуовані як бідний денний зарібник! Чомуж вони не відгукнуться? Чи не сором їм взяти календар, взяти чек і ані сотика не дати на „Рідну Школу“? Чи не сором таким українським громадянам і українським товариствам та установам доводити своєю байдужністю до того, щоби „Рідна Школа“ до них докладала? — Бож всім відомо, що перший наклад календаря „Рідної Школи“ знищений в часі сьогорічних крівавих подій 1. листопада і тому треба було друкувати новий наклад, а це й подвійно коштувало!

Нехайже щире і сердечне повище письмо українського зарібника зворушить совість всіх, що досі не сповнили свого обовязку. Виповніть негайно чек „Рідної Школи“ і пішліть лепту за календар. Кого не стати на 2 зол., на 1 зол., то пішле бодай 50 сотиків. Але пішліть всі! Не відкладайте на завтра, а зробіть це негайно, ще нині!

ОПОВІЩЕННЯ

Комунікат XII. Г. Управи Мар. Т-ва М. В справі „місяця доброї преси“.

1. Згідно зі статутом устроює наша організація разом з усіми катол. організаціями **„місяць доброї преси“**, котрим є місяць **січень** 1929. „Місяць“ проголошуємо молоді вже з кінцем грудня, а його акти продовжуємо в Мар. Дружинах і Кружках до 15. лютня 1929.

2. П. Т. Провідники й Прихильники нашого Т-ва зволять колективно й приватною ініціятивою членів перевести такі акти **„місяця“**, які в дотичних обставинах можливі. М. иншими поручаємо: поручення молитви за розвиток доброї преси і спільну молитву на релігійних сходинах — реферати, ескорти й „гутірки“ та дискусії на сю тему — вивішення закликів і роздачу через членів **летючок** на сю тему (ті летючки можна замовити на кошт дружинної каси). Можливим буде також декуди назначення колекторів (рок) передплати на катол. часописи, котрих показові примірники буде можна дістати гратіс від Редакції — а також збірка замовлень на добрі книжки, які колектори можуть зі собою взяти на показ. Вказано поширити по змозі велику кількість брошурки про важкість доброї преси (20 с.) між членами — і поза організацією й тому о відповідне замовлення цеї брошурки просимо. — Врешті просимо — де не заходить перешкода — приймати добровільні жертви від членів на добру пресу.

3. Центр. Комітет Доброї Преси приготовив для „місяця доброї преси“ слідуючі видання: Заклик (афіш) даром за зворотом порта 10 с. — брошурку про пресу 20 с. — дві більші: „Преса“ 3 зол. і „Модерна преса“ 40 с. — „Інструкцію“ про місяць преси — й врешті: летючки 100-ка за 1 зол. з портом. Адреса Центр. Комітету Доброї Преси є: Львів, почт. скритка 108.

Конечно нам памятати, що наша організація, як засадничо „елітова“ зобовязана цей „місяць“ устроїти по змозі інтензивно і тим чином сповнити великий апостольський і культурний обовязок.

Львів, 15. грудня 1928.

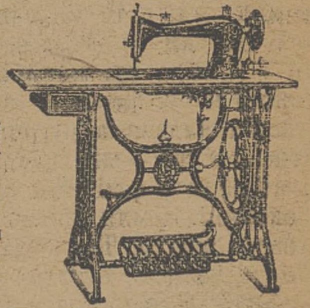
Управа Мар. Т-ва М.

ОГОЛОШЕННЯ

НА МІСЯЦЬ „ДОБРОЇ ПРЕСИ“

має Центр. Комітет „Доброї Преси“ слідуючі друки:

ЗАКЛИК (афіш) до обходу „місяця“ гратіс; порто	10 сот.
ЛЕТЮЧКИ на тему доброї й злої преси. 100-ка з портом	1 зол.
ПРЕСА (д-р Назарук)	3 „
НОВЕ АПОСТОЛЬСТВО. Брошурка про вагу доброї й злої преси і як для доброї працювати	20 сот.
ІНСТРУКЦІЯ (головно для організаторів, як „місяць“ устроїти	20 „



Відповідальний редактор: Антін Лотоцький. З друкарні Вид. Сп. „Діло“, Львів, Ринок 10.